

REDACTIUNEA,
Administrațiunea și Tipografia
Brașov, piața mare nr. 30.
TELEFON Nr. 226.
Scrisorile nefrancoate nu se
primesc.
Manuscrisurile nu se retrimit.
Inserate
se primesc la Administrațiunea
Brașov și la următoarele
BIROURI de ANUNȚURI:
In Viena la M. Dukas Nachf.,
Nux. Angenfeld & Emeric Les-
ner, Heinrich Schalek, A. Op-
pelt Nachf., Anton Oppelk.
In Budapesta la A. V. Golber-
ger, Ekstein Bernat, Julius Le-
opold (VII Erzsébet-kürt).
Prețul inserțiilor: o serie
garmond pe o coloană 10 bani
pentru o publicare. Publicări
mai dese după tariful și invo-
lul. — RECLAME pe pagina
3-a o serie 20 bani.

GAZETA TRANSILVANIEI.

ANUL LXX.

GAZETA apare în fiecare zi

Abonamente pentru Austro-Ungaria:
Pe un an 24 cor., pe șase luni
12 cor., pe trei luni 8 cor.
N-rii de Duminică 4 cor. pe an.
Pentru România și străinătate:
Pe un an 40 franci, pe șase
luni 20 fr., pe trei luni 10 fr.
N-rii de Duminică 8 fr. pe an.
Se prenumără la toate ofi-
ciile poștale din țară și din
afară și la d-nii colectori.
Abonamentul pentru Brașov:
Administrațiunea, Piața mare
târgului Inului Nr. 30. etagiu
I. Pe un an 20 cor., pe șase
luni 10 cor., pe trei luni 6 cor.
Cu dusul acasă: Pe un an 24
cor., pe șase luni 12 cor., pe
trei luni 8 cor. — Un esem-
pliar 10 bani. — Atât abona-
mentele, cât și inserțiile
sunt a se plăti înainte.

Nr. 245.

Brașov, Luni-Marti 6 (19) Noembrie

1907.

Concurența la împăciuire.*)

(Un răspuns.)

VI.

Am zis că am putea scrie o carte întreagă despre apucăturile vechi și noi ale adversarilor noștri naționali: de-a ne ademeni, de-a ne împiedeca să ne facem datoria națională și de-a băga vrajbă și confuziune între noi cu vecinicele lor propuneri de împăciuire și de frățietate.

Scopul acestor articoli n'au fost însă de-a face o descriere amănunțită a sistemului de ademenire și de păcăleală a politicianilor maghiari, ci am voit numai să satisfacem rugărea tinerilor noștri amici, cari, văzând scrisorile vestitoare de o nouă împăciuire din „Telegraful Român“, au dorit să le arătăm ce credem noi despre aceste nouă aparițiuni, pe cari logica lor sănătoasă nu le poate privi ca aparițiuni normale. Pentru aceasta credem că am desfășurat în destul premisele privitoare la tema de față și acum rămâne numai să tragem concluziunile. Ne vor înțelege, credem, amicii noștri dacă vom resuma fără înăunjur situația creată de încercările de înțelegere și împăciuire.

Abstrăgând dela numărul cel mare al celor slabi de inger sau a oame-nilor năcăjiți și persecutați de soarte, cari, din speculă ori din mizerie, se dau după păr și umblă a duce și pe alții cu ei, ca să-și câștige merite, în cele mai multe cazuri milă, înaintea celor puternici, cărora le vine la socoteală să se folosească de ei ca unelte, din caz în caz și în chestiuni diferite pentru realizarea planurilor lor dujmănoase poporului nostru; abstrăgând, zicem, cu totul de acest soi de renegați și transfugi, cari țin în toate împrejurările și situațiunile isonul cântecului de înfrățire maghiaroromână, putem să facem următoarea clasificare a elementelor din sânul nostru, dela cari contele Batthyanyi și colegul său Ugron așteaptă sprijinirea indirectă sau directă planului lor de împăciuire cât mai ieftină.

De Români intransigenți aderenți cu trup și suflet, fără doar și poate, ai programului nostru național dela 1848 și 1881, nici că mai putem vorbi în momentul de față. Aceștia par'că au intrat în pământ, încetul cu încetul, de când cu ordonanțele lui Hieronymi, cari au avut de scop distrugerea partidului nostru național, ordonanțe pentru cari până în ziua de azi nu s'a aflat nici un deputat de limba și legea noastră, care să fi interpelat înaltul ministeriu unguresc, cu toate că azi avem 15 deputați și pe primul „deputat naționalist“ dela Dobra îl avem deja de peste cinci ani. Ne-am plecat și am ajuns la punctul critic de a ne face socialiști, pentru a scăpa de îndatoririle ce le avem față cu partidul național, înființat acum 26 de ani, și pe cari nu suntem capabili a ni-le face nici într'un fel. Firește că în atmosfera aceasta nu pot nici măcar vegeta plantele

intransigenței în ce privește curățenia principiilor noastre naționale, ear tinerimea noastră, care ar trebui să fie patul cald pentru dezvoltarea lor princioasă națiunii române, este prea „practică“, prea „modernă“ și prea înclinată spre tot ce poate strica naționalismului ei.

Rămân dar pe teren numai transigenții și mărturisim că considerăm de-o problemă foarte grea de-a-i clasifica. Ca să nu fim rău înțeleși trebuie să prețim, că noi intransigența și transigența n'o privim aici din punctul de vedere al adversarilor noștri dela putere. Pentru ei sunt intransigenți toți cei ce pun vre-o condiție serioasă pentru împăciuire.

Nu mai așa o pot duce în sânul partidelor maghiare cei câțiva Români transfugi, ca deputatul Burdea, care dacă ar cuteza să stărue cu insistență de-a se recunoaște numai ca principiu, că, de pildă, în toate școalele ungurești din ținuturile amestecate — adică, și în noul gimnaziu din Caransebeș — să se predea limba română ca studiu obligator, ar fi stante pede dat afară și declarat de intransigent.

Așa sunt priviți și deputații noștri naționaliști de intransigenți, cu toate că au declarat de atâtea ori că se mulțimesc cu executarea legii naționalităților, și cu toate că unii din ei, luând parte la desbaterea specială asupra proiectului de lege școlar a lui Apponyi, au mers până a face propanerea ca pentru buna pace și înțelegere să se aplice pe edificiile școalelor noastre pe lângă inscripția românească și inscripția ungurească. Au arătat așadar cea mai complectă acomodare și totuși sunt timbrați de intransigenți și agitatori.

Așadar să fim bine înțeleși. Transigenții în sens național românesc s'ar putea clasifica așa:

Moderații independenți, cari nu formează un grup separat și sunt foarte puțini;

moderații din conziderațiuni de oportunitate politică, între cari se numără și deputații noștri naționaliști;

moderații *ex officio*, cari, deși ocupă posturi și demnități însemnate și sunt materialicește independenți, țin de a lor datorie de a înclina spre împăciuire din cauza răspunderii ce o au, și mai adeseori cred numai a-o avea, față cu oficiul și poziția ce-o ocupă în mijlocul poporului nostru — precum și în genere aceia, cari să ne fie permisă caracterizarea cu cuvintele cunoscute, „tremură pentru instituțiunile și institutele“ a căror păzitori și sprijinitori sunt;

moderații de ocaziune, cari merg odată cu unii, odată cu alții și găsesc o plăcere deosebită de a asista la banchetele de înfrățire și a da și mână de ajutor la împăciuire și aplanări cu adversari, și în fine moderații cari, deși se dau încă de Români, dar familiile lor sunt în cele mai multe cazuri transfuge din lipsa de adevărată creștere românească.

Din punctul de vedere al nostru cei ce au intrat fățiș în tabăra guvernului, ori sunt membri ai vr'unui

partid adversar, nu intră în clasificarea de mai sus, dar sunt totuși a se ținea în evidență, întru cât guvernul le dă rolul și însemnătatea de a contribui la împăciuire. Pe aceștia îi putem numi „moderații guvernului“. Ei își au rolul lor însemnat în evoluțiunea „pacificațiunii naționalităților“, rol adese-ori foarte trist și fatal pentru cauza românească. Vezi Caransebeșul.

Ținem a repeta că cei dela putere declară de naționaliști moderați pe uneltele lor cele mai probate, pe când pe adevărații naționaliști, ori cât de multe și mari dovezi de cumpătare, de conciliațiune, ba adeseori chiar de modestie aproape culpabilă ar da, îi declară și îi timbrează cu toptanul de intransigenți și de agitatori.

Față cu aceasta stare de lucruri înțelegem că trebuie să fie foarte nedumeriți aceia din generația mai tânără, cari necunoscând firele dezvoltării trecute, stau deodată față cu o concurență atât de curioasă la împăciuire, pentru a căreia caracterizare mai amănunțită ne vedem nevoiți a lungi seria noastră de articoli cu unul.

Discursul de deschidere

rostit la adunarea generală a Societății pentru fond de teatru român de d-l Virgil Onițiu, vicepresidentul Societății.

Onorată adunare generală!
Domnilor și Doamnelor!

În această clipă de sărbătoare, când ursita rea a voit, ca eu să deschid și să conduc aceasta adunare generală a Societății pentru fond de teatru român, — sufletul meu se umple de sfială și de o adânc simțită durere.

Un caporal modest al unei mici oștiri, care oștire se luptă de aproape 40 de ani pentru idealul măreț al teatrului românesc în patria noastră, — ajuns-am să țin astăzi locul marelui urzitor și conducător al mișcării teatrale la noi, a neuitatului nostru president, a venerabilului bătrân, care a fost Iosif Vulcan.

Iată de ce sunt copleșit de sfială și de durere.

Și în această tulburare a sufletului meu numai două momente sunt, cari îmi inleznesc cumpătul neapărat în fața D-Voastră: convingerea firmă, că vom găsi un vrednic urmaș în scaunul de president al Societății noastre și eu voi fi astfel mântuit de sarcina onorifică, dar prea grea, ce mă apasă azi, — și de altă parte faptul, că durerea mea nu este particulară, nu este numai a mea, ci este o durere, din care Vă luați și D-Voastră partea și pe care o simt toți fiii de bine ai neamului nostru.

Bătrânii frunțași ai luptelor noastre pentru cultură jelesc în Iosif Vulcan pe vechiul lor tovarăș, care a luptat aproape 5 decenii alături cu ei pentru idealul lor comun: înălțarea neamului românesc prin cultură, — cărturarii bărbați în toiu muncii și în cumpplitul puterii lor văd în moartea lui Iosif Vulcan o faclă, care le-a luminat întâiele poteci, când s'au încumetat

să între pe dibuite în tărâmul inburunit și încălțit al cărții românești dela noi, o faclă, care acum pe veci li s'a stins, — iar generația tînără, nădejdea zilelor noastre de mâne, este înduioșată văzând cum luptătorul idealist al unor vremi ce nu mai sunt, apune pe veci, pentruca ei trecând înainte peste redutele cucerite în nobil avânt de el, să ducă la noi biruințe și să înfigă pe mai înălțate culmi aceeaș flamură a aceluiaș ideal, pentru care a trăit și a luptat și el!

Din obșteasca părere de rău nu lipsește, D-lor, nici inima nduioșată a femeii române. Mamele române au vârsat lacrimi ferbinți pe mormântul aceleia, care prin condeul său neobosit le-a altuit în inimi iubirea cărții românești și a graiului strămoșesc, și care a oferit un șir îndelungat de ani aproape el singur hrana sufletescă în graiul neamului pentru odraslele lor: mamele tinere ale zilelor noastre.

Din această obștească durere însă luatu-ni-am partea cea mai mare noi, cari suntem ostașii Societății pentru fond de teatru român și în deosebi noi dela această masă, cari am avut fericirea să fim în timpul din urmă tovarășii de muncă și de însuflețire ai iubitelui nostru president.

Îmi pare că-l văd când venia la noi în Brașov, o făcea în fiecare an de 2—3 ori, ca să presideze la ședințele Comitetului Societății noastre, cu câtă bucurie ne saluta, cu câtă seninătate ne asigura de fericirea ce-o simte, când se vede între noi îndrumând cu înțelepciune și dragoste căile iubitei Societăți, al cărei suflet a fost și a rămas până la moarte.

Și cine dintre noi va uita vr'odată strălucirea, căldura și idealismul ce se revărsa asupra adunărilor noastre generale din rostul plin de avânt și de însuflețire a măiestrelor sale discursuri presidiale, cu cari deschidea adunările noastre? Figura lui înaltă părea că se înalță și mai mult în acele clipe solemne, ochii lui străluciau de focul sacru, ce-i străbătea inima și publicuf eră răpit de un val de însuflețire cald și puternic, care venea din inimă și mișca inimile. Dragostea lui pentru cauza mare a teatrului românesc eră așa de puternică, încât oboseala muncii zilnice și a vrăstei sale înaintate se risipia ca prin minune în mijlocul succeselor frumoase ale adunărilor și aveă el și aveam noi toți împreună impresia, că prinde puteri nouă, că întinereste.

O fi de bună samă și viia impresie ce mi-a lăsat în suflet tovarășia de muncă sub conducerea însuflețită a ilustrului nostru president, idealismul lui neseacă, nădejdele lui mari în viitorul iubitelui neam, bucuria lui nefățărâtă de mișcarea vie și românească a literaturii noastre mai nouă, care a trecut în vârtej înainte peste munca și stăruința lui de odinioară de pe acelaș, tărâm și sub aceeaș flamură, — cari toate le-am simțit nemijlocit din graiul și din faptele lui.

Dar, socotesc, că tocmai această nemijlocire a impresiilor unei mărturii vii mă îndreptățește să ridic glasul meu fără pretenții întru păstrarea dreaptă și curată a amintirii sale.

* A se vedea Nr. 236, 239, 240, 241, 243 ai Gaz. Trans.

Iosif Vulcan nu a fost un geniu, nu a fost un soare, care cu razele sale să lumineze până în întunerecul zilelor trecute și a celor viitoare. Sufletul lui a fost o lumină blândă, care a luminat ani îndelungați cărările modeste în viața culturală și literară a contemporanilor săi, cari datori sunt să rostească cu o pioasă recunoștință numele acestui vrednic fruntaș între luptătorii pentru cultura și literatura românească.

Este sublim bărbatul genial, care din bogăția fără samă și fără de hotar a nemăsuratului său intelect aruncă sămințe vii, din cari încolțesc roade minunate din veac în veac. Uimiți ne închinăm din neam în neam spiritului său generator. Măcar că el ne-a dat poate numai fărâme din neînchipuita lui avuție.

În fața acestor uriași ai gândirii omenesti, se ridică alții mai mici, mai modesti, dar tot așa de indispensabili pentru înaintarea omenimei, ca și acei mari genii. Aceștia sunt *vrednicii fruntași* ai luptelor contemporane; lanțul lor constituie dezvoltarea continuă. Ei sunt grădinarii cari muncesc în sudoarea feții lor din zori până în sară, ca sămânța aruncată de geniu ce trece ca un fulger, să încolțească, să crească și să rodească și rodul îl culegem noi toți și ne veselim de el. Și ca să rămân la această comparație, laudăm dulceața roadelor, laudăm soiul lor ales și binecuvântăm pe cel ce a adus sămânța lor — dar uităm prea des de vrednicul grădinar, fără de a cărui muncă nu aveam poate niciodată parte de dulceața roadelor alese. Eu mă închin cu stîmă și venerațiune înaintea acestor vrednici fruntași ai muncii intelectuale din zilele noastre. Ei de obicei ni-au dat mai mult din »talantul« lor nouă tuturor, decât au păstrat pentru sine. Și e mai greu și mai vrednic a da mult dintr-o avere mai modestă, decât puțin dintr'un prisos de îmbelșugare! Ear eu socot, că un titlu la recunoștința noastră merită numai omul, care din avutul său intelectual și moral a dat obștei mai mult, decât a reținut pentru sine și vrednicia de om atîrnă. Socotesc eu, dela acest raport între ceace dăm pentru alții și între ce reținem în chip egoistic pentru noi. Și pe cât știu să admir pe cel ce din puținul ce are a dat mult sau chiar tot pentru alții, pe atît mă întorc cu dispreț dela cel înzestrat din pliu dela Dumnezeu, care aruncă pentru alții numai sfărmituri din avuțiile sale enorme.

Iosif Vulcan a fost unul dintre muncitorii noștri fruntași cei mai vrednici, care din izvorul de lumină și din puterea de muncă, cu care l-a înzestrat Dumnezeu, a împărțit o mare parte a neamului românesc, reținând pentru sine evantități cu adevărat negliabile.

Imaginea lui Iosif Vulcan poate să pălească în lumina veacurilor ce vor veni, dar ea va trebui să rămână vie în inima aceluia, cari l-au cunoscut, între cari a trăit și pentru cari a muncit.

Cumpăna judecării drepte asupra celor ce au adus jertfe pentru binele obștesc de obicei — orice s'ar zice — nu este în mâna urmașilor noștri de prin veacuri, ci în mâna contemporanilor noștri, a celor cu inima curată dintre ei. Genii, cari au croit cărări nouă gândirii, ajung, vorba poetului, cu timpul nume goale »prizărite« »sub vr'o pagină năroadă« din vr'o carte colbuită a urmașilor. Chiar noi, cari am trăit în același timp, în același loc cu geniu stîns, cunoaștem numai crâmpoie din bogăția faptelor sale. — cum putem cere dar dela urmașii noștri, ca ei să știe mai mult? Cum vom putea cere dela ei o judecată dreaptă și întemeiată despre un om trăit în alte vremuri, în alte împrejurări, între alți oameni aproape neînțeleși de ei și care a luptat cu mijloace primitive pentru cauze de mult puse la dozar în vârtejul înaintării viitoare?... E atît de greu a te desface de cătușele vremii în care

trăiești, pentruca să te transporte în viața apusă a altor vremi cu alți oameni, cu alte idei, cu alte nevoi și în deosebi cu alte mijloace de luptă. Oare putem suprima un zimbet ironic sau măcar de blîndă compătîmire pentru entuziasmul Eliade cu vorba azi imposibilă »scrieți băieți, ori cum, numai scrieți românește?«... Și care dintre criticii noștri literari de azi nu-și face haz de acel public naiv de odinioară — erau nu mai departe decât chiar părinții noștri ai celor de azi — care putea să admire legendele istorice »seci« și »nepoetice« ale lui Dim. Bolintineanu, să le cânte în toate cele patru unghiuri și să sărbătorească pe autorul lor ca pe un mare poet al neamului? Și câți din acești critici severi simt că este un sacrilegiu a rîde de lacrimile de însuflețire ale părinților noștri!

Iată de ce este datorința noastră, a contemporanilor, celor fără de »a pizmei răutate«, între cari au trăit fruntașii trecători ai evoluțiunii noastre culturale, pentru cari au jertfit »talantul« lor și cari ne-am veselit de roadele muncii lor, — că să le fixăm imaginea, așa cum ea ni-s'a imprimat în suflet, pentruca să rămână spre știre și luare în samă de urmașii noștri.

(Va urma.)

„Pentru teatru român“.

Cohalm, 17 Noemvrie 1907.

(Raport special al »Gaz. Trans.«)

Dinadins am lăsat la o parte din titlul »fond de« etc. Adunările acestea generale nu sunt numai pentru a da seamă despre, și a spori fondul material al Societății pentru crearea teatrului român. Ele sunt în aceiași măsură cele mai potrivite prilejuri, de a lămuri, de a înainta, idea teatrului — prin discuții, disertații asupra ideii și chiar prin reprezentații. Sporește, va să zică și fondul spiritual.

Adunarea generală din ast an pare a fi mai săracăcioasă, pare a rămânea mai mult de un caracter local — nu așa de general ca în trecut. Așa este însă numai »finalele«. Rezultatele activității de peste un an întreg sunt mai mănoase poate decât ale ori căruia an de până acuma. Și trebuie să ne bucurăm mai tare de minunatele acorduri ale piesei întregi, decât de un finale cât de strălucit, și cât de electrizant.

Iată ce s'a petrecut în zilele de 17 și 18 Noemvrie.

Sosirea.

La orele 5½ p.m. trenul despre Brașov, care ducea cu sine pe membrii comitetului V. Onițiu, Dr. Blaga, Dr. Vecerde, G. Dima și pe cei 29 membri ai corului bisericesc, a sosit în Cohalm, întâmpinați de un număr mare de fruntași Cohalmeni. Comitetul și oaspeții brașoveni au fost binevenți în mod călduros de d-nul G. Fuciu, secretarul comitetului aranjator. D-lui Fuciu i-a răspuns vicepreședintele societății, d-l V. Onițiu, mulțumind pentru binevențarea călduroasă și tălmăcind sentimentele de bucurie ale membrilor comitetului și în genere ale Brașovenilor, când pășesc în numele culturi românești pe pământul fruntașei comune Cohalm.

Între vii strigăte de »Trăiască« oaspeții însoțiți de membrii comitetului aranjator ne-am urcat în trăsurile și căruțele în număr de vre-o 30, luând drumul peste Homorod la Cohalm. După o călătorie de 3/4 de oră, am sosit în Cohalm în fața otelului »Schlosser«, de unde oaspeții au fost conduși la cartierele lor.

Sămbătă sara

ne am adunat la orele 8 în una din sălile aceluiași otel. S'au întrunit pe lângă Brașoveni vre-o 40 fruntași din Cohalm și împrejurime. Mai sosiră cu trenul de Arad și membrii comitetului, dep. V. Goldiș și Dr. G. Dobriu. Dintre fruntașii din loc am remarcat pe noul protopop tractual T. V. Ghiaja, preoții Bercan cu d-na, Ghiaja, Sponic, Repede, pe adv. Dr. Drimba cu d-na, pe d-na Cernea cu d-soarele M. Cernea și M. Drimba, pe învățătorii Borcoman, Ionescu, G. Andruon, Radu, d-nii G. Fuciu, I. Buzea etc. etc.

Discursuri nu s'au ținut. În schimb membrii prezenți ai »Acordului« au ese-cutat câteva coruri. La orele 10 membrii prezenți s'au resfirat spre cvartierele lor.

Duminecă-dimineața.

Parastas solemn, întru memoria răposatului serv al lui Dumnezeu, odinioară I. Vulcan.

N'a fost însă numai un serv al lui Dumnezeu, ci și un serv al neamului său, care nu-l poate uita. Se face deci parastas solemn în amândouă bisericile, cea gr.-ort. și cea gr.-cat.

Întâi, în cea gr.-or., — o biserică mărișoară, decât care mai mare nu ne prea trebuie, cu vechi desene ezodice și cu i-coane mai noi, cu curcubeul, cu țesături românești, cu galerii pe margini, în cari înșirarea oamenilor se aseamănă cu cătănele de tînchea, în strane cu figuri în deosebită ținută, mai pioasă și mai »le-geră«, și cu-o grămadă de popor, în nae. Aci reuniunea corală din Brașov, »Acordul«, cântă dela începutul până la capătul liturgiei.

Slujba e făcută de trei preoți: tata și fiul din loc, al treilea din vecini.

La biserica unită, unde servește vicarul din Făgăraș cu patru preoți, ajungem cătră sfârșitul slujbei. Aci — o biserică foarte veche, mică, boltită, zugrăvită, cu arcuri, între sfinții cam turții, orientali, amestecate statul apusene, catolice, sub sticlă, — corul cânta asemenea pătrunzătoarele cântări compuse de D-l Dima, ale Parast-sului: a fugit durerea, întristarea și suspinarea, predică nici într-o biserică.

În amândouă locuri s'au luătat rugăciuni, pentru ca sufletul răposatului să se așeze în loc luminat, în loc de verdeață, în loc de odihnă, de unde și »unde nu este durere, nici scârbă, nici întristare, ci viață fără de sfârșit«; loc ca și care răposatul, care a fost și poet, singur nu și-ar fi putut, dori mai »încântor«.

Duminecă la amez.

În timpul cel mai potrivit, la orele 12, se deschide întâia ședință. În sala de gimnastică, cea veche, — în adevăr veche: păreții scobiți și dușmelele cu gropi, — se așează, în fund masa lungă, verde, de unde pornesc îndreptările bune. Unde odinioară, din vechi timpuri începând, vecinii noștri Sași, vor fi rostit multe cuvinte înțelepte, și vor fi dat ființă la multe hotărâri frumoase — astăzi ne adunăm noi, cu pași siguri pe arena lor, luându-ne acelaș zbor. Și nu cred că am greșit zicând: cu pași siguri!

În jurul mesei verzi se așează. În deplină conștiință a unei munci bine săvârșite, frumoasă ceată de bărbați, ce constituie comitetul, în lipsa unui singur: des-pomenitul Iosif Vulcan. Va să zică sunt aci D-nii: V. Onițiu, Dr. N. Vecerde, Dr. I. Blaga, Gh. Dima, V. Goldiș, Dr. Gh. Dobriu. Reprezentația presei este mult mai puțin completă: P. Nistor pentru »Tribuna«, Dr. Dobriu pentru »Drapelul«, V. Branște și S. Dan pentru »Gazetă«.

Partea cealaltă, e atît de — poate chiar mai — însemnată a salei, locurile publice care ascultă, se îndeamnă, își dă sprijinul, »îndeplinește« — sunt cam, se zicem, »lacunoase«. Rânduri puține și cam rare. Observăm între ele câteva fețe bisericești, — vicarul Macavei, din Făgăraș — foarte multe dame, »proape jumătate, și cărturărimea — care, toată, nu prea e multă — din împrejurime. Greul publicului este venit din Brașov. Tărînimia își exprimă interesul prin o mână bună — nu mai mult! — de bărbați.

Și dacă nu-s mai mulți, și nu sunt din depărtări, cauzele se găsesc destule. Un timp târziu, neobișnuit pentru ținerea de astfel de adunări. Și măcar să fi fost un frig uscat, și o pătură aspră de zăpadă scărțătoare — dar e un noroiu, o bură, un cer întunecat, o umezeală, ce te înădușă, te strînge de gât, îți prefac în bură și entuziazmul.

Poate asta e cauza, deși cuvîntarea vicepreședintelui, prin care deschide adunarea generală și prima ședință, este piină de duișie monotonă, cum de altfel cere și situația; lipsa din frunte a președintelui, pe care atîta vreme ne obișnuisem a-l vedea în acest loc. D-l V. Onițiu, ține să-și consacre întreg discursul acestui trist eveniment. Vă alătur discursul ascultat cu interes de atenție tăcută, până la capăt. Discursul e ținut la nivel academic. Surprinde — prin adevărul ei — asemănarea lui I. Vulcan, cu Eliade Rădulescu, căci amândoi profesaseră acelaș principiu dela începutul vremurilor: »scrieți băieți orice, numai scrieți!« După discurs, ne rămâne cunoașterea fidelă a răposatului, care prin activitatea sa a fost mai mult neprețuit conducător, decât fericit creator, cu drepturi de a »reflecta« la Parnas.

Discursul e respălit cu ovațiile cu-venite.

În numele celor din loc, — primitorii

cu bună inimă — păr. Eronim Buzea din Șona salută în cuvinte vînjoase comitetul, mulțumindu-i că prin venirea sa în aceste locuri a contribuit la întărirea idealului comun, prin răspîndirea lui. Părintele din loc, I. Bercan, ca directorul despărțămîntului local, tălmăcește în scurte și bine încheiate cuvinte, salutul surorii mai mari: — raportul casierului va spune că nu cu mult mai mare — a »Asociațiunii« împărțîșind totodată jalea sinceră a surorii, pentru rămînerea orfană prin răposarea președintelui.

D-l deputat Vasile Goldiș, are ca reprezentant al Asociației culturale din Arad, avîntate cuvinte de judecată dreaptă, în cadrul salutului. E mică, prea mică ni-zuința noastră spre cultură zice — în raport cu forțele ce am putea pune în lucrare. La asta va fi purtând vină și sistemul de laudă cu ridicata, ce s'a practicat până acuma. (Aluzie la »Familia«?) A sosit timpul când ne trebuie mai multă critică, și mai necruțătoare critică. Oratorul numai decât dă și un exemplu: credința generală că bunurile materiale sunt altceva decât bunurile culturale, pe când un neam, cu cât e mai bogat în arte și în științe, cu atît mai favorabilă situație materială își poate croi. Pe lângă critică însă — urmează — trebuie să lăsăm și o licărire de speranță, că odată vor fi și mai puține neajunsurile, că »sala aceasta va fi odată încă prea mică«, că poporul va fi alerga cu mic cu mare la aceste sărbări culturale și astfel glasul conducătorilor voritori de bine, nu va răsună în pustiu!! Numai când va fi așa, va fi realizat idealul lui Vulcan, »care, ca și cei ce l'au trimis, — n'au mai ferbinte dorință, decât ca societatea să înflorească, să crească, să trăiască!«

Trecerea asta din abstracție în realitate cea mai proaspătă, precum și întreg șirul de idei plastice, bine înălțuite, au avut de efect meritat, un raport acompaniat de aplauze.

Vicepreședintele, d-l V. Onițiu, mulțumește pentru tustrele salutări, găsind în ele sprijin pentru activitate, și trimițînd aceleași salutări prin reprezentanți. Se aleg de notari d-nii Dr. Al. Bogdan și Fompiliu Nistor. Se primește propunerea pioasă a vicepreședintelui, de a se lua în procesul verbal frumosul act de două parastase în cele două biserici, întru memoria răposatului președinte. Pentru parastase se mulțumește organizatorilor, cu deosebire d-lui Dima și corului său. Rapoartele casierului și secretarului se consideră de cetite, lăsându-se discuția asupra lor pe ședința de mâine. Se aleg câte cinci sau trei membrii în comisiile obișnuite, cari vor avea să dea seamă tot în ședința viitoare. Apoi se dă cetire disertației d-lui Valer Branște, pe care vi-o alătur.*) Autorul însuși nu a putut fi de față, deci o cetește d-l Victor Branște.

Sub cuvintele ocazionale »Pro memoria«, d. Branște trezește viu icoana răposatului președinte, dând prietinoase note personale despre obiceiurile lui, în schița cadrului, a generației în care a trecut. I se pare conferențiarului a găsi o ne-consonanță în aceste două. Apicînd teoria influenței mediului asupra scriitorului, în critica multelor opere a lui Vulcan, despre a căror valoare temporală era deplin convins însuși autorul, esplică prin asta multilateralitatea genurilor și unilateralitatea spiritului, în ele. A scris lucrări, de cari vedea că este trebuință arzătoare, iar nu pentru cari simțea îndemnul inspirației încăpătinate. Le-a scris așa, ca să le poată înțelege contemporanii crescuți în diferite școli, influențați de deosebite neamuri.

Ședința sa ridicat la orele 1.

Partea din urmă a raportului: despre banchet și concert în numărul de mâine.

Afacerea de imunitate a deputatului Vaida va ajunge în fine earăși înaintea camerei ungare. Măne, Marți comisiunea de imunitate va face raportul său în aceasta afacere. »P. Lloyd« anunță deja înainte, că Vaida își va putea recupa locul său în Cameră. Câtă generositate!

Stări critice în dietă. Planul de-a introduce clotura. A ajuns și guvernul Wekerle încet, încet la punctul critic, care a cauzat căderea partidului lui Tisza și a partidului liberal. Obstrucția Croaților a dat naștere planului de-a să introducă clotura în anumite condiții și pe un timp anumit. E vorba de a se da președintelui Camerei înputernicirea să declare încheiată o desbatere cu aprobarea majorității. Aceasta însă să aibă valoare numai

*) O vom publica în numărul următor popular. — Red.

in desbaterea asupra bugetului, a proiectelor pactului, a contingentului recruțiilor, a reformei dărilor și a viitoarei reforme electorale. Clotura să se estindă numai până până la sfârșitul anului viitor. Clotura există în cele mai multe parlamente precum în cel englez, austriac, etc. In dieta ungară n'a fost introdusă fiind considerată ca o mărginire a drepturilor naționale.

Se poate însă prea ușor că încercarea de-a introduce clotura să mână în tabăra obstrucțiunii și pe cei douăzeci și cinci deputați naționaliști, cari până acum și-a sprijinit obstrucția croată și poate și pe desidenții maghiari nemulțumiți cu pactul. Atunci obstrucția ar deveni puternică și nu se poate prevedea ce ar urma în acest caz. Ar trebui să apară pe scenă iar vre-un colonel de honvezi la Fabriciș.

Statul catolic a ținut Joi, adunarea generală, în Cluj. Episcopul *Majtath* a rostit un discurs de deschidere, pe care presa catolică îl prezintă drept răspuns de împăcare frățească la atitudinea agresivă a celorlalte confesiuni. A făcut apel la societatea maghiară, să nu se sfășie în lupte de frate cu frate, ci unindu-se în credință și în iubire de Dumnezeu, să grăbească în ajutorul primejdutului popor maghiar care să împuținează pe urma emigrării, și al cărui loc îl cuprinde o țară cu totul deosebită de poporul maghiar, prin felul ei de cugetare, prin însușirile de rasă și prin moralitatea și obiceiurile sale. »Ingrijorat de aceasta »pustiire«, episcopii lor constatază de altă parte și îmbunătățire: în Cluj și în Deș s'au înființat două școli de călugărițe catolice!

In darea de seamă, să spună de suma 86.000 cor., ce a împărțit episcopul pentru școli și parochii. Adunarea a decis, ca proprietatea din Almaș, numai la maghiar să se poată vinde.

Nouăle acuzări ale lui Björnson.

Eată ce zic foile maghiare despre scrisoarea din urmă a lui Björnson, în care acesta vorbește de cea mai mare industrie a Ungariei:

„*Budapesti Hirlop*“ scrie sub titlul „*Industria lui Björnson*“:

»Bătrânul poet veteran vorbește în scrisoarea sa mai nouă despre cea mai mare industrie a Ungariei. Cea mai mare industrie a noastră, este după el, că fabricăm Maghiari din elementele naționalităților, cu foc și fier, fiindcă suntem puțini și suntem în minoritate în propria noastră țară. Pe când Björnson scrie aceasta, el observă, că nu știe ungurește. Ne pare rău, dar fie liniștit, că ignoranța sa nu se mărginește aici. Credem că nici slovacă și românește nu știe. N'ar fi nimic nici cu atât, fiindcă din norocire obiectul criticii sale nu e nici limba maghiară, nici cea slovacă, nici cea valahă. Dar Björnson cunoaște tot așa de puțin raporturile maghiare, slovace și valahe, cum cunoaște limbile acestora. Totuși între acestea el pe una din ele nu o critică atât cât mai mult o blamează fără conștiință. Aceasta este în procederea lui ceea ce ne consternează și ne indignează. Care este, după aceste, industria lui Björnson o va găci fie-cine, care va cunoaște comunicarea de mai jos a scrisoarei sale. Industria lui tristă este colportagiul minciunilor, pe cari agitatorii noștri naționaliști le fabrică și le livrează lui ieftin...»

„*Alkotmány*“ scrie la acuzările lui Björnson:

»Furia maghiaro-fobă a bătrânului norvegian nu vrea să se stămpere nici decum și cazul dela Cernova a fost numai ulei pe foc, care foc acum a izbucnit în flăcări furioase în coloanele ziarului »*Neue Freie Presse*«.

După ce arată apoi ce zice Björnson despre cazul dela Cernova zice:

»Iată cum folosește Björnson pentru noule lui atacuri, cazul trist dela Cernova, firește descriind cele întâmplate cu totul fals. Ne pare rău că jertfește capacitatea lui vrednică de ceva mai bun, la intervenția cătorva informatori mincinoși pentru scopurile perfide ale agitatorilor naționaliști.«

„*Az Ujság*“ scrie sub titlul „*Acuzările lui Björnson*“ între altele:

»Pe Björnson îl înțelegem între ne-nemurăriții inimi ai națiunii maghiare (care mai că va fi unul dintre Austriaci) s'a folosit de marele nume al poetului scandinav și de slăbiciunea bătrâneței sale în contra noastră. L'au atârnat pe el care nu cunoaște nici trecutul nici prezentul națiunii noastre.

»Două lucruri însă nu înțelegem cum vine, că »*Neue Freie Presse*« atât de răspândită în Ungaria se face ecoul acuzărilor lui Björnson? Apoi cum vine Björnson se intrupeze națiunea maghiară tocmai în contele Appony? Sufletul național maghiar are la noi reprezentanți cu mult mai tari decât contele Appony. Dacă nu tocmai pe Wekerle, dar de pildă pe Francis Kossuth.

Dar ori cum ar fi, iarăși ne-am pomnit cu o bombă.

Zice apoi „*Az Ujság*“ mai departe:

»Björnson susține că a primit date pentru scrisoarea sa din toată țara. Nici nu ne îndoiim de aceasta. Câți inimi are națiunea și statul maghiar toți văd în el acum pe Mesia.

«...Se vede că Björnson n'are nici idee de sistemul de stat constituțional al Ungariei și de drepturile naționalităților. Dar el satirizează mai departe. Maghiarii după el, mint una peste alta și zic — că au vorbit patriotic.

„*Az Ujság*“ sfârșește critica sa așa:

»Atâta e sigur, că atacurile lui Björnson nu lui Appony îi vor strica, ci întregii națiuni maghiare înaintea lumii. Aceasta o și voeste. Marele nume al poetului norvegian și ascuțitul atacurilor sale, cari — nu se poate nega — sunt artistic lustruite cu pila. Este zău în stare a lăți ură în contra noastră, în marea de oameni neorientați.

»Se va vedea acum dacă coaliția are birou de presă.

»Și o întrebare:

»Cum vine că o astfel de lățire de ură picătoare există în străinătate în contra noastră numai de atunci de când ne fericește coaliția?

STIRILE ZILEI

— 5 Noemvrie v.

Crăciunul la curte. S'annuță din Viena, că după zece ani Majestatea Sa pentru întâia oară va petrece în Decemvrie a. c. sărbătorile de Crăciun, nu în cercul familiar al arhiducesei Maria Valeria, în Wallsee ci în castelul din Schönbrunn, unde se va muta arhiducesa la 15 Dec. a. c.

Măcelul dela Cernova. »Casina Națională« din Budapesta a dăruit 500 cor. pentru orfanii rămași în urma celor măcelăriți la Cernova. Mare efortare a aristocraților maghiari că au scos pentru Slovaci câteva sute de coroane!

Moartea Eufrosinei Catargiu. În momentul când se ridica Colța de pe monumentul din bulevardul Colței și număroasa asistență saluta, cu nesfârșite ovațiuni, figura senină și mărețată a lui Laszar Catargiu, soția sa Eufrosina își dădea sfârșitul, în brațele rudelor inconsolabile. Fatalitatea a stabilit astfel o mișcătoare apropiere între dânsii, chiar și în această împrejurare. Virtuoașa femeie se trăgea dintr'o veche familie moldovenească dela Botoșani, unde a văzut lumina zilei. A trăit 73 de ani și a fost nu numai o tovarășă nedespărțită și credincioasă, dar și o sfătuitoare înțeleaptă pentru iubitul ei soț. Împărțind durerile și bucuriile lui, ea a trăit pentru dânsul și prin trânsul, neavând altă mângâiere și altă mulțumire sufletească, decât fericirea și dragostea lui. În ultimul timp, Eufrosina Catargiu își pierduse dreapta judecată și Curtea de Apel din Galați îi dăduse un curator, în persoana d-lui Take Ionescu, fost ministru. D-zeu s'a grăbit însă să o chema la dânsul, spre a o scăpa de durerile și nevoile vieții. Fie-i țărâna ușoară! »Ref.«

Parastas. Duminecă în 11/24 Novembrie a. c. la oarele 9 a. m. »Asociațiunea

pentru sprijinirea învățăcelilor și sodalilor rom. meseriași din Brașov« va face în biserică română gr. or. din Brașov-Cetate obicinuitul parastas anual pentru odihna fericitului ei binefăcător, *Mihail Stroescu*, precum și pentru pomenirea tuturor membrilor ei fondatori, răposați. În aceeași zi p. m. la 2 oare va împărți în localul său din strada Castelului No. 66, haine și cizme între ucenicii săraci, pe cari îi ocrotește.

Darul regelui Carol pentru Sultan. Ca un semn al excelentelor relațiuni ce întreține cu Maj. Sa Sultanul Turciei, regele Carol al României a binevoit a-i trimite ca dar 12 splendizi câini ciobănești, aleși din cea mai frumoasă rasă din țară. Se știe că A. S. R. Prințesa Maria apreciază foarte mult această rasă de câini și în excursiunile sale, în munții din jurul Sinaei, a putut să-și formeze o colecție din cele mai interesante specimene. Darul, scrie »Ref.«, a fost expediat acum trei săptămâni, cu un funcționar al castelului Peleş și M. Sa Sultanul, care este un pasionat amic al câinilor, a rămas foarte mulțumit, încercând de daruri și de mahmudale pe trimisul regelui Carol.

Complot în contra Țarului. Să telegrafiază din Petersburg, că produs mare consternare în întreg orașul vestea, cumcă în Țarscoselo au prins alături cinci nihilisti, cari au plănuț un complot în contra Țarului în sala de audiențe. Nihilistii s'au anunțat la audiență și era p'aci să fie sloboziți înaintea Țarului, când părăndu-i suspecti comandantului gardei, acesta dete ordin ca să li se caute prin haine. La unul din ei s'au aflat o mașină infernală. Capul conjuraților era cea călugăriță misterioasă pe care nihilistii o numiau, între sine »Nina«, și de a cărei urmă a dat poliția într'o mănăstire, dar pe când voia s'o aresteze, călugărița revoluționară s'a sinucis. În odaia ei au găsit atunci mai multe bombe și harte, pe cari erau exact desemnate locuințele familiare ale Țarului din Țarscoe-Selo și Peterhof, iar în parc acele cărări, pe cari obicinuia Țarul să se preumbe, și cea pădurice, în care să juca de regulă moștenitorul de tron după amiază. Desemnele călugăriței au tradat planul complotiștilor. Astfel s'a descoperit, că conjurații s'au furișat printre garda imperială din Țarscoe-Selo; unul dintre ei a intrat ca muzicant la muzica gardei, celalalt a făcut să fie primit în corul dela curte și astfel au plănuț ca odată, când va fi împreună întreaga familie a Țarului, cu ocaziunea vreunei sărbări naționale, să arunce o bombă din apropiere. Dar nu li-a succes planul infernal, căci cei cinci nihilisti au fost prinși și băgați în închisoare.

Președintele Dumei la Țarul. Președintele Dumei Komiakof a sosit Sâmbătă la Țarscoe-Zelo pe la oarele 10, pe când nu era așteptat, așa că nu i s'a trimis trăsura. El a plecat cu o trăsură particulară la palatul imperial. Audiența a durat 15 minute. Țarul l'a salutată foarte cordial pe *Komiakof*, și s'a întreținut mult cu dânsul asupra noiei Dume, exprimându-și speranțe asupra lucrării ei. *Komiakof* s'a exprimat că ar fi de dorit ca noua Dumă să restrângă libertatea presei. I s'a răspuns că asupra acestei chestiuni să se înțeleagă cu Țarul. El a fost apoi recomandat Țarinei care s'a întreținut cordial cu dânsul. Se spune că prima ședință a noiei Dume a produs o excelentă impresie asupra Curții imperiale. Țarul laudă prin telefon pe primul ministru Stolipyn pentru modul cum se prezintă acum parlamentul.

Societatea bis.-lit. »Alexi-Sincal« a teologilor din Gherla s'a constituit pe anul 1907/8 alegându-și următorul comitet: President *Mihail Someșan* t. an. IV, vice-president *Gregoriu Butuza* t. an. IV, secretar *Patriciu Truțașiu* t. an. III, cassar *Nicolae Iuhász* t. an. III, control *Mateiu Zăgrean* t. an. IV, bibliotecari *Vasile Buda* și *Paul Fetti* t. an. III, arhivar *Vasile Lazar* t. an. II, notar *Ioan Fodor* t. an. II; — membrii în comisia literară: *Iulian Chitta* și *Laurențiu Coste* t. an. IV, *Ioan Oltean*, *Alesandru Rogoian* și *Petru Viman* t. an. III, *Nicolae Oprea* și *Ioan Petringel* t. an. II, *Ioan Cheresteșiu* și *Victor Zinveliu* t. an. I.

Societatea de lectură »Ioan Popazu« a studenților dela institutul teologic și

pedagogic din Caransebeș aranjează Luni în 25 Noemvrie c. n. 1907 în sala hotelului *Lichtneckert* ședință literară-muzicală în favorul gimnaziului român din Brad. Comitetul. Prețul de persoană 1 cor. 60 b., de familie 4 cor.

Programa: 1. »Rugăciune« cor bărb. de T. Teodorescu. 2. »Religiositatea ca factor moral«, disertațiune de I. Caragia, cleric curs III. 3. »Serenadă«, quartet instrumental de Haydn. 4. »Mărirea lui Dumnezeu«, cor bărb. de L. v. Beethoven. 5. »Clăcașii« poezie de O. Goga, declamată de I. Toader cleric curs III. 6. a) »Eu mă duc« și b) »Hai lăliță« cântece pop. armonizate pentru cor. bărb. de A. Sequens. Dans.

Sfințire de biserică. Curatorul bisericăi parohiale gr. cat. din Gherla invită la sfințirea bisericei gr. cat. care se va serba în 24 Noemvrie st. n. a. c. și la petrecerile cari vor urma, sara I. în sala hotelului »Coroana« și anume: Petrecere cu joc și II. în sala hotelului dela tren (Hosszu) petrecere populară cu joc. Inceputul ambelor petreceri sara la 1/28 oare. Oferte benevole se primesc cu mulțumită și se vor culta pe cale ziaristică.

Alegeri comitațonești în comit. Bistrița-Năsăud. Membrii în congregație au fost aleși Luni în 11 Nov. în Sângeorz: *Gerasim Domide*, *Dr. Andreiu Monda*, *Albert Török*, *Paul Beșă*, *Ioan Issip*, *Eliseu I. Dan*, *Zaharie Bulbuc*, *Dr. I. Malaiu*; în cercul Năsăud: *Al. Haliță*, *Ionan Păcurarin*, *M. Földáry*, *Dr. Al. Popp*, *Dr. G. Hajnal*, *Ioșif Lucchi*, *Ioan Păcut*, *Ant. Precup*, *Alex. Pălăgeș*, *Sever Mureșan* și *T. Chitta*, în Șieu: *Dr. Al. Popu*, *I. Dienesch*, *Sim. Tanco*, *Ion Mihailaș*, *Vasile Balan*, *Gavr. Hordoan*.

Aur pentru America. Noul vapor al societății »*Cunard*«, »*Mauritania*«, a plecat alaltăieri în prima cursă pentru America. Vasul duce 2,000,000 pfunzi aur pentru New-York.

Ceață teribilă în Hamburg. O ceață teribilă s'a lăsat peste oraș și port. Vapoarele nu se pot apropia de port și nu pot părăsi țărml. Din cauza aceasta multe vase s'au împotmolit. Intunerecul e atât de mare încât prin case și pe străzi s'au aprins lămpi și felinare. Comunicația în oraș e cu desăvârșire imposibilă.

De vânzare este în strada Neagră Nr. 9, o garnitură de mobilă, îmbrăcată în catifea, care se află în bună stare.

Bibliografie.

»*Lucașfăru*« Nr. 21 a apărut cu următorul sumar: *Octavian Goga*: Asfințit (poezie); *C. Sandu-Aldea*: Pe drumul Bărganului; *Octavian Goga*: Fecunditas (poezie); *C. Ardelean*: Cântecul morții (poezie); *George Murnu*: Monumente ant. din Roma. Foruri imperiale. *Columna* lui Traian; *Dinu Ramură*: Toamna (poezie); *I. Agârbiceanu*: Nepotriviri; *Zoe Gârbea*: Expoziția din Veneția (1907); *Cronică*: Știri. Bibliografie. Poșta administrației. Ilustrații: Reproduseri după *Columna* lui Traian.

ULTIME STIRI.

Viena, 18 Noemvrie. Deoarece regele Carol se simte iarăși foarte indispus cu sănătatea, a fost chemat telegrafic profesorul doctorul *Noorden* la palatul din București.

Viena, 18 Noemvrie. Regele Saxoniei a sosit eri aici și a vizitat pe împăratul la Schönbrunn. A doua zi s'a reintors la Dresda.

Eri social-democrații au avut aici o mare întrunire a partidului lor și au decis, că, dacă moțiunile lor de urgență relative la scumpirea alimentelor vor fi respinse de parlament, ei vor inaugura contra aceasta pretutindeni o agitațiune mare prin adunări populare.

Oradea-mare, 18 Noemvrie. Arhitectul *Lipsey* și polirul *Kostin* au fost puși pe picior liber.

Proprietar: *Dr. Aurel Mureșianu*. Redactor respons.: *Victor Branisce*.

Coloseul Projectograf

Zilnic 1 Reprezentațiune, seara la 8 oare.

TEATRU ELECTRIC
— dinaintea Porții Vămii. —

Banca Națională a României.

Situațiune sumară.

1906 28 Octombrie.		1907 20 Octombrie. 27 Octombrie.
A c t i v :		
121.686,535	85621535 Reser. metal. aur 100991880	142.179,800 141.996,880
622,390	36065000 " Trate aur 41005000	386,056 376,344
76.684,750	Argint și diverse monede	91.339,666 87.584,432
32.066,492	Portofoliu Român și străin.	34.784,406 36.441,009
11.999,979	*Impr. contra efec. publice 16976600	11.999,924 11.999,924
14.721,386	" " " in cont-corent 19464409	15.806,084 15.806,084
2.899,824	Fonduri publice	3.253,121 3.253,121
5.779,489	Efectele fondului de rezervă	5.923,881 5.923,915
604,767	Efect. fond. de amort. imob. și mater.	640,124 640,161
657,470	Imobile	657,342 660,732
104.431,925	Mobilier și Mașini de Imprimerie	106.339,524 104.882,774
19.540,128	Cheltueli de Administrațiune	23.063,157 25.699,319
24.417,016	Depozite libere	27.559,067 28.782,622
416.112,100	Conturi curente	463.931,652 464.047,317
	Conturi de valori	
P a s i v :		
12.000,000	Capital	12.000,000 12.000,000
21.621,136	Fond de rezervă	23.086,343 23.248,305
3.275,468	Fondul amortis. imob. și material	3.504,226 3.519,676
271.856,680	Bilete de Bancă în circulațiune	315.497,280 316.783,010
1.646,498	Profituri și pierderi	2.077,070 2.077,070
1.280,443	Dobânzi și beneficii diverse	1.426,709 1.536,482
104.431,925	Depozite de retras	106.339,524 104.882,774
416.112,110	Conturi curente	463.931,652 464.047,317
	Scomptul 7%	
	* Dobânda 7%	

„ARIEȘANA“

Institut de credit și de economii în Turda.

ANUNȚ.

„ARIEȘANA“, institut de credit și economii în Turda, din 15 a lunii c., atât după depunerile de până aci, cât și după celea, ce să vor înlocui de aci înainte

dă 5 și 1/2% interese plătiind și darea din al său.

Turda, în 11 Nov. 1907.

Cu toată onoarea
Diracțiunea.

(9078,2-3)

Publicațiune.

Vineri în 22 Novembre a. c. se va ținea pertractare de oferte în cancelaria oficiului forestial, Strada Aurarilor Nr. 5 pentru vânzare de circa 10.000 M. (R. meter) lemne de fag de ars din revierul silvanal orășenesc în Zărnești.

Doritorii de a cumpăra să alătore ofertelor suma de 300 coroane. Condițiunile ofertei și ale contractului se pot vedea în oarele de oficiu.

(9081,3-1.) **Oficiul silvanal.**

Cu toată onoarea
Diracțiunea.

Din cauza desfacerei totale a proviziunilor noastre din

ȘCOALELE DE POMI

FRIEDRICH GASPARI Co. în Mediaș (Ardeal)

oferim cu prețuri scăzute toate articolele din școalele noastre de pomi ca: văratici, ernatici, tufe, de smeură, fragi, diferiți măracini pentru garduri, Coriferi, trandafiri etc.

Catalog cu prețuri la cerere să trimitte gratis.

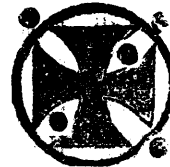
Cruce séu stea după electro-magnetică

Patent Nr. 66967.

Nu e crucea lui Volta.

Vindecă și inviorează

Deosebită atențiune e a acest aparat vindecă bo-

Nu e mijloc secret.

pe lângă garanție.

se da imprejurării, că le vechi de 20 ani.

Aparatul acesta vindecă și felesește contra: durerilor de cap și dinți, migrene, neuralgie, împedecarea circulațiunii sângelui, anemie, amețeli, țuituri de ureche, bătăie de inimă, sgârșituri de inimă, asma, aușul greu, sgârșituri de stomac, lipsa poftei de mâncare, receață la mâni și la picioare, reumă, podagră, ischias, udul în pat, influența, insomnie, epilepsia, circulația neregulată a sângelui și multor altor boale, cari la tractare normală a medicului se vindecă prin electricitate. — In cancelaria mea se află atestate încurse din toate părțile lumii, cari prefusec cu mulțămire invențiunea mea și ori-cine poate examina aceste atestate Acel pacient care în decurs de 45 zile nu se va vindeca, i-se retrimite banii. Unde orice încercare s'a constatat zădarnică, rog a proba aparatul meu.

Atrag atențiunea P. T. public asupra faptului, că aparatul meu nu e permis să se confunde cu aparatul „Volta“, de ore-se „Olasul-Volta“ atât în Germania cât și în Austro-Ungaria a fost oficial oprit, fiind nefolositor, pe când aparatul meu e în genere cunoscut apreciat și cerostat. Deja iestinatata crucei mele electro-magnetice o recomandă îndecesebi Prețul aparatului mare e 8 cor. Pretul aparatului mic e 6 cor. folosibil la morburii, cari nu sunt mai vechi de 15 ani. folosibil la copii și femei de constituție foarte slabă.

Expediție din centru și locul de vânzare pentru țers și streinatate etc.

MÜLLER ALBERT, Budapesta, V/28, Strada VADÁSZ 34, colțul strada Kálmán.

„Gazeta Transilvaniei“ cu numărul a 10 fl. se vinde la zaraful Dumitru Pop, la tutungeria, de pe parcul Rudolf și la Eremias Nepoții.

Conspectul câștigurilor a loteriei XXI de clasa priv. reg. ung.

62,500 câștiguri, 125,000 Losuri

Al doilea los câștigă!

Câștigul principal eventual

1 Milion Coroane.

	Coroane
1 Premiu cu	600000
1 Câștig à	400000
1 "	200000
2 "	100000
2 "	90000
2 "	80000
2 "	70000
2 "	60000
1 "	50000
3 "	40000
3 "	30000
6 "	25000
9 "	20000
13 "	15000
44 "	10000
61 "	5000
22 "	3000
475 "	2000
961 "	1000
1635 "	500
165 "	300
31675 "	200
5325 "	170
5325 "	130
115 "	100
4825 "	80
3825 "	40

62500 câștiguri și premii în suma totală de 16,457.000

Invitare

la Clasa I-a

XXI. loterie de stat priv. reg. ung.

Tragerea

în 21 și 23 Novembre 1907.

Prețul losurilor Clasa I. este:

	Intreg	Jumătate	Un pătrar	0 optime
Cor.	12.—	6.—	3.—	1.50

Lozurile se trimit după primirea banilor sau cu rambursă. Mai ușor și ieftin sunt comandele cu mandat postal. La fiecare comandă urmează un plan oficial. După tragere se trimit imediat listele oficiale de câștiguri. Checuri de postă gratis, pentru trimiterea banilor franco.

Comandele să se facă imediat

GAEDICKE

BANKHAUS

Budapest, Kossuth-Lajos-Gasse 11.

Norocul lui GAEDICKE

este

colosal!

Următoarele câștiguri am plătit mușterilor mei

pe Los	Nr	60000	Coroane.
	62551	40000	"
	33464	40000	"
	11119	40000	"
	28916	40000	"
	19406	40000	"
	42758	10000	"
	49878	10000	"
	87991	10000	"
	3148	90000	"
	4734	80000	"
	60912	70000	"
	11140	70000	"
	17357	60000	"
	78863	60000	"
	82528	60000	"
	97263	60000	"
	3952	60000	"
	64714	50000	"
	95853	40000	"
	6920	30000	"
	38691	30000	"
	90964	30000	"
	23481	20000	"
	30049	20000	"
	52235	20000	"

Norocul lui

GAEDICKE

este enorm, nici o colecțură nu poate să arate așa succese uriașe.